

FRIHETENS ULIKE SIDER

Frihet:	Verdenserklæringen om menneskerettighetene gir alle personer:¹	Norske lover² sier at:
Frihet fra frykt, vold og nedverdiggende behandling.	Rett til ikke å bli torturert eller behandlet på grusom, umenneskelig eller nedverdiggende måte. (Artikkel 5)	Tortur og umenneskelig eller nedverdiggende behandling er forbudt. (Grunnlovens § 93) ³
Frihet fra nød.	Rett til sosial og økonomisk trygghet. (Artikkel 22)	Hvert menneske har rett til å kunne forsørge seg selv og få offentlig støtte om det skulle være umulig. (Grunnlovens § 110) ⁴
Frihet til å mene og si det jeg vil.	Rett til å si sin mening. (Artikkel 19) Rett til tankefrihet. (Artikkel 18)	Retten til ytringsfrihet – å si og å søke den informasjon en ønsker. (Grunnlovens § 100) ⁵
Frihet til å tro på den religionen jeg vil og til å skifte religion. Frihet til ikke å tro.	Rett til fritt å velge religion og livssyn og å skifte religion. (Artikkel 18)	Mennesker har frihet til å velge egen eller ingen religion. (Grunnlovens § 16) ⁶
Frihet til å gå og bevege meg dit jeg vil.	Rett til å reise fritt og bo innenfor landet de bor i. (Artikkel 13)	Personer med lovlig opphold har rett til å reise og bosette seg hvor de vil. (Grunnlovens § 106)
Frihet til å gifte meg med den jeg vil.	Rett til å gifte seg med hvem man vil og stifte familie. (Artikkel 16)	Personer over 18 år har rett til å gifte seg med hvem de vil. (Ekteskapslovens § 1 a-b) ⁷
Frihet til å velge utdanning.	Rett til gratis undervisning på grunnskolen. (Artikkel 26)	Mennesker har frihet til å ta utdanning, fra grunnskole til høyere utdanning. (Grunnlovens § 109) ⁸
Frihet fra diskriminering.	Rett til ikke å bli diskriminert. (Artikkel 2)	Usaklig diskriminering er strengt forbudt. (Grunnlovens § 98) ⁹
Frihet til å arbeide og tjene penger.	Rett til arbeid, til fritt å velge yrke, til gode arbeidsforhold og til beskyttelse mot arbeidsløshet. Lik lønn for likt arbeid. (Artikkel 23)	Hvert menneske har rett til å kunne forsørge seg selv og få offentlig støtte om det skulle være umulig. (Grunnlovens § 110)
Frihet til å stemme ved valg og engasjere meg i samfunnet.	Rett til å stemme i regelmessige, frie og hemmelige valg. (Artikkel 21)	Folket, både kvinner og menn, har rett til å stemme frem sin regjering i frie og hemmelige valg. (Grunnlovens § 49) ¹⁰
Frihet til å kle meg slik jeg ønsker.	Rett til liv, frihet og personlig sikkerhet (Artikkel 3) Rett til ytre seg slik en vil. (Artikkel 19) Rett til privatliv. (Artikkel 12)	Enhver har rett til privatliv (Grunnlovens § 102)

¹ Ordlyden i artiklene i Verdenserklæringen er forenklet av MRA.

² Ordlyden i paragrafene i Grunnloven er forenklet av MRA. Grunnloven fungerer som prinsippsetter som andre lovverk har i oppgave å sette ut i praksis.

³ Praktisering av prinsippet i Grunnlovens § 93 er gjort praktisk og direkte i straffeloven §§ 174 og 175 og mer indirekte i §§ 251, 252, 254-266, 263, 264, 266a, 267, 271-274, 282, og 283.

⁴ Se sosialtjenesteloven og folketrygdloven

⁵ Straffeloven § 185 forbyr derimot hatefulle ytringer som er ment å skade, for eksempel rasistiske utsagn. I dommen HR-2020-185-A ble en mann dømt for særlig grove utsagn om mørkhudete.

⁶ Straffeloven §§ 185, 174, 186, 264, 272 og 274 forbyr diskriminering og skade utført mot en person pga. hans livs- og religionsyn.

⁷ Straffeloven § 253 straffer tvangsekteskap med opptil 6 års fengsel. Dette gjelder også om handlingen har skjedd i utlandet.

⁸ Se også opplæringsloven, og universitets- og høyskoleloven.

⁹ Se likestillingsloven §§ 1-4.

¹⁰ Se valgloven §§ 1-2 til 2-2, og kommuneloven § 5-1.